

НАЦИОНАЛНА СПОРТНА АКАДЕМИЯ

„Васил Левски”

Катедра Психология, педагогика и социология

МУСТАФА ЯЛВАРЪДЖЪ

**РАБОТОСПОСОБНОСТ И ПСИХИЧНИ
СЪСТОЯНИЯ ПРИ ХОРА, ЗАНИМАВАЩИ СЕ С
ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТ ЗА
АУТИСТИ В РЕПУБЛИКА ТУРЦИЯ**

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. МЛФ), професионално направление 7.6 Спорт

Научен ръководител: проф. Михайл Георгиев

Рецензенти:

проф. Димитър Танев Кайков, дн
доц. Иванка Алипиева Тошева, доктор

София, 2018

Дисертационният труд съдържа 146 стандартни страници. Илюстриран е със 7 фигури и 39 таблици. Библиографската справка включва 194 литературни източника (5 на кирилица и 189 на латиница).

Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита от разширен състав на научния колегиум на „Катедра Психология, педагогика и социология” при Национална спортна академия „В. Левски”.

Защитата на дисертационния труд е насрочена за 19.06.2018 г., от 14⁰⁰ часа в зала А3 на Национална спортна академия „В. Левски”.

Материалите по защитата са на разположение на интересуващите се в Библиотеката на НСА „В. Левски“.

Резюме

Фактът, че човекът е най-важният елемент на социалният живот и всеки индивид е „различен свят“, води до това, че човекът винаги е бил център на изследванията. Това, че е социално същество се проявява при опитите да разпознае околния свят, започвайки от раждането, със съзнателни или несъзнателни дейности за разбиране. Хората, които продължават своите познавателни дейности в семействата си и в социалната си среда, трябва да усвояват нови знания и умения с напредването на възрастта, по систематичен, координиран и програмиран начин. Тези, които ще предоставят тази информация по систематичен, планиран и програмен начин, са преподавателите. По отношение на качеството и функцията на влиянието върху икономическото, социалното и културното развитие на обществото, преподаването е изключително важна професия. Необходимо е една професионална група с такава важност да е център на внимание, при което изследователите да работят за идентифициране и подобряване на препятствията и проблемите, с които се сблъскват в живота си през периодични интервали. От тази точка беше направен сравнителен анализ на удовлетворението от работата, изтощението, емоционалното състояние и емоционалната интелигентност и беше търсен отговор на този въпрос за преподавателите по физическо възпитание, работещи с аутистични индивиди, които могат да бъдат разглеждани като лица в неравностойно положение в обществото. В съответствие с темата и обхвата на проучването си поставихме въпроса - какъв е резултатът от работния модел, който се възприема от спортните педагози и как може да засегне техния професионален живот. Същевременно е важно спортните педагози, които ще работят с аутистични индивиди, да са подготвени за този процес. Изследователската работа

може да бъде оценена като пионерска и оригинална, тъй като тя не е резултат от вече провеждани изследвания, описани в литературата за спортните педагози, работещи с аутистични индивиди.

Извършената работа е количествено изследване с приложен експериментален модел. Съгласно това, на участниците се дават: формуляр за лична информация и оценка за удовлетвореност на работното място по Минесота; Скала на професионално изчерпване по Маслач; положителната и отрицателната афективна скала и скалата на емоционалната интелигентност по Schutte, които често се използват в научните изследвания. Емпиричните данни са анализирани с програмите SPSS 20 за разкриване на отношенията между всички променливи чрез дескриптивен анализ, вариационен анализ, конфирматорен факторен анализ и моделиращи структурни уравнения.

Според резултатите от изследването, спортните педагози, които работят с лица от аутистичния спектър, имат по-високи нива на негативно влияние, деперсонализация и емоционално изтощение от онези, които работят с нормални, здрави хора и от кандидат-учителите по физическо възпитание, като в същото време се чувстват по-неуспешни, освен удовлетворението от работата и оптимизма. В резултат от SEM (Structural Equation Modeling) анализите стана ясно, че увеличаването на нивото на пълното изчерпване и емоционалната интелигентност намаляват удовлетвореността от работата, че позитивните мисли са повишили удовлетворението от работата, и че спортните педагози, работещи с аутистични индивиди са по-удовлетворени от тези, които работят нормални хора.

Структура и съдържание на дисертацията

Настоящото изследване се фокусира върху сравнителния анализ на удовлетвореността от работата, изтощението, настроението и емоционалната интелигентност на спортните педагози, работещи с лица от аутистичния спектър.

В първата глава на дисертационния труд е представена информация за същността на аутизма и лицата от аутистичния спектър. Включените в настоящето изследване спортни педагози, които работят в тази област, са обединени в групата „аутизъм“. След това се представя информация за проблемите на поведението на аутистичните индивиди и изследванията в литературата за мястото на спортните педагози в живота на лицата с аутизъм. Представят се основните концепции, свързани с удовлетвореността от работата, професионалното изчерпване, емоционалното състояние и емоционалната интелигентност, които са в основата на теоретичната рамка на емпиричното изследване.

Във втората част е представен подробно изследователския проблем и изследователския проект, хипотезата, целта и задачите на изследването. Представена е информация за методиките, използвани в изследването, за скалите и видовете оценяване, използвани в контекста на статистическите анализи.

В трета глава формулярът за лична информация, приложен към участника, и данните, получени чрез четирите скали, са анализирани с помощта на подходящи статистически методи. Представя се интерпретация на получените резултати.

В четвърта глава се обсъждат статистически анализи в сравнение със сходни проучвания в литературата, направени са предложения за подобряване на ситуацията, въз основа на съществуващите данни.

В заключителния раздел резултатите от изследването са съпоставени с целта, определена в началото на изследването и са представени идеите, които могат да хвърлят светлина върху изследователската област и да помогнат на други изследователи, които ще работят в тази област и в бъдеще.

МЕТОДОЛОГИЯ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

2.1. Хипотеза, цел и задачи на изследването

Изследователска хипотеза

Спортните педагози, работещи с аутистични индивиди, имат значителни различия по отношение на удовлетвореността от работата, професионалното изчерпване, емоционалното състояние и емоционалната интелигентност в сравнение със спортните педагози, които работят с нормално развиващи се индивиди и студентите от горния курс на обучение, които са кандидати за учители по физическо възпитание.

Цел на изследването

Да се разкрият нивата на удовлетвореност от работата, професионално изчерпване, емоционално състояние и емоционална интелигентност сред спортните педагози, работещи с аутисти, спортните педагози, работещи с нормално развиващи се индивиди, и студентите от горен курс, които са кандидати за учители по физическо възпитание и да се определят различията между трите групи по отношение на тези променливи.

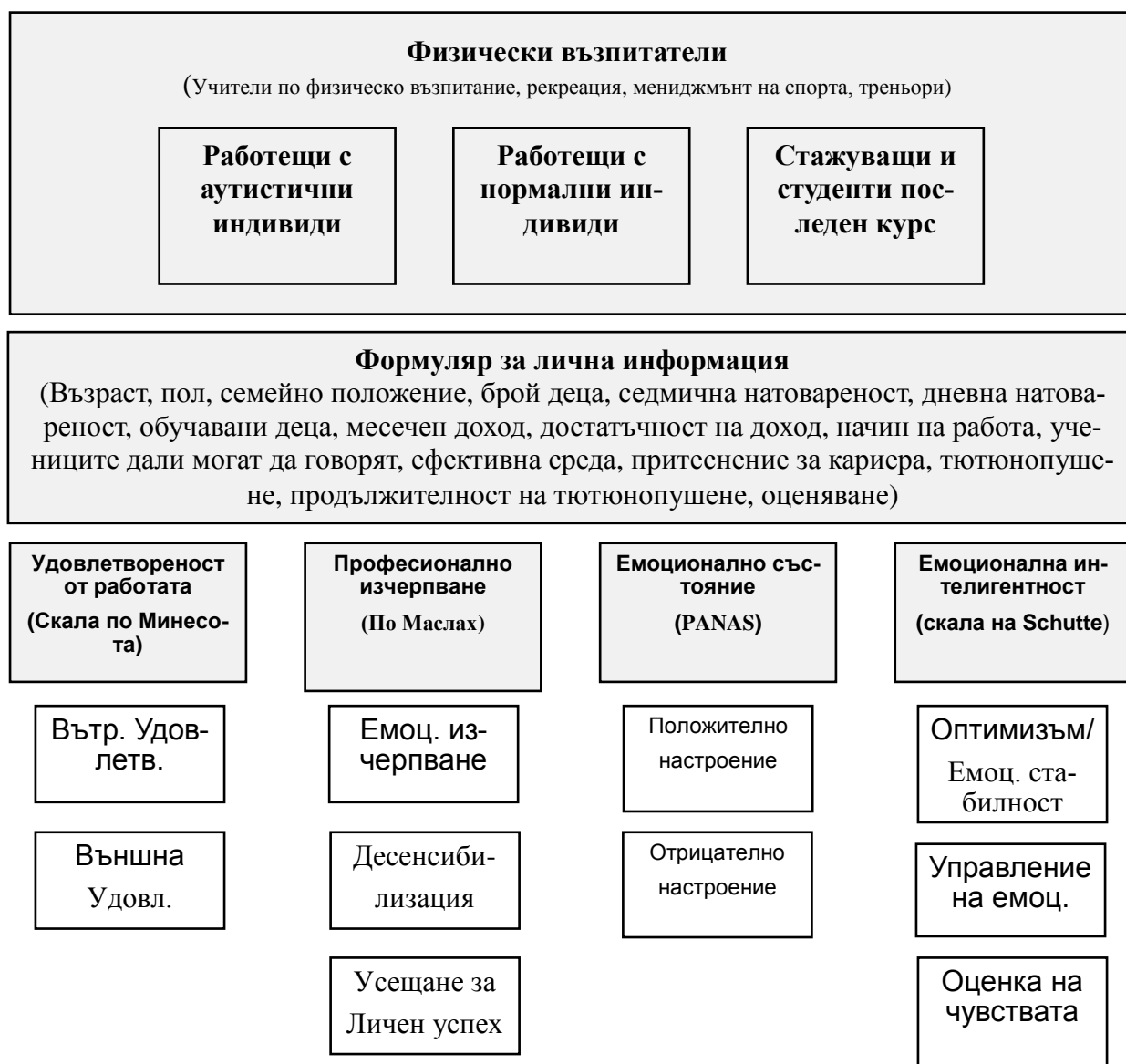
Задачи на изследването

За реализиране на целта на изследването са планирани следните основни задачи:

- да се установят нивата на променливите удовлетвореност от работата, професионално изчерпване, емоционално състояние и емоционална интелигентност на изследваните спортни педагози;
- да се осъществи сравнителен анализ на тези променливи между трите групи спортни педагози – „аутисти“, „нормални“ и „кандидати“.
- да се разкрият ефектите от различията между трите групи спортни педагози;

- да се провери факторната структура и вътрешната съгласуваност на използваните методики;
- да се осъществи обобщен анализ на изследваните явления чрез моделиращи структурни уравнения.

2.2. Проект на изследването

Фиг. 1. Проект на изследването

Основната задача на изследването е сравнителният анализ на удовлетворението от работата, професионалното изтощение/изчерпване, емоционалните състояния и емоционалната интелигентност на спортните педагози, работещи с аутистични индивиди.

Значение на изследването

В това проучване фокусът е върху анализа и интерпретирането на сравнителните нива на удовлетвореност от работата, професионално изчерпване, емоционално състояние и емоционална интелигентност на учителите по физическо възпитание, работещи с аутистични индивиди. Когато се прави обща оценка, учителите по физическо възпитание, възприемащи различен подход от работните принципи и процедури на педагогическите работници, работещи с аутистични индивиди, дават положителен принос за живота на много аутистични индивиди и техните семейства, като удовлетворяват техните основни потребности.

В съответствие с проблема и обхвата на проучването: какъв е резултатът от този работен модел, който се възприема от учителите по физическо възпитание и може да засегне техния живот по отношение на службата им, като същевременно е важно учителите по физическо възпитание, които ще работят с аутистични индивиди, доколко могат да окажат влияние и доколко това ще им окаже влияние. Изследователската работа може да бъде оценена като пионерска и оригинална, тъй като тя не се разглежда като резултат от изследване, проведено и описано в литературата за спортните педагози, работещи с аутистични индивиди.

Обхват и ограничения на изследването

Както при всяко проучване, има известни граници и ограничения в изводите и на настоящото изследване.

В това проучване се набляга на сравнителния анализ на спортните педагози, които работят с хора с аутизъм, удовлетвореност от работата, изтощение от работа, настроение и емоционална интелигентност в Турция (Истанбул, Кокаели и Сакария).

Лицата с аутизъм, под контрола на учителите по физическо възпитание е необходимо непрекъснато и постоянно да изпълняват задачите и дейностите, които са много важни, като например ученето в социалния живот, извършването на системна и дисциплинирана работа и спортния начин на живот. Фактът, че осъзнаването на темата не е постигнато, се оказва голяма пречка за създаването на такива институции и обучаването на преподаватели. В Турция липсата на ясни статистически данни, отнасящи се до лица с аутизъм, възпрепятства достъпа до данни за физическите възпитатели, работещи с тези лица. В този контекст няма ясна информация за степента на представяне на групата от извадката.

Фактът, че емпиричните данни са събрани в определен период от време, може да се разглежда като ограничение на самото изследване, тъй като приемаме, че измерените променливи търпят динамика във времето. По подобен начин се приема априори, че респондентите, които отговарят на въпросника, отразяват истинското мислене и резултатите отговарят на реалната ситуация.

Роля на изследването

Изследователят, който извършва това изследване, продължава докторантурата си в областта на преподаването по физическо възпитание, като е завършил специалността и работи индивидуално с аутистични индивиди и техните семейства. Изследователят, който работи с аутистични индивиди в продължение на около десет години, е имал възможност да работи с различни дисциплини в своята област на практика през това време и е имал възможност да наблюдава и анализира и социалната среда. В това отноше-

ние изследователят участва и в групата „спортни педагози, работещи с аутистични индивиди”, която също е обект на изследването.

Обект на изследването

За да се измери удовлетвореността от работата, професионалното изчерпване, емоционалните състояния и нивата на емоционалната интелигентност, бе решено да се приложат широко използвани в социалните науки скали, които са с висока надеждност и валидност. Пригответените методики бяха доставени на общо 500 участника, включително „Кандидат“, „Нормален“, „Аутизъм“. Група „Кандидат“: от Университета Сакария (73 участници), Университета Коджаели (34 участници) и Университета Мармара (50 участници) са студенти горен курс от факултетите за физическо възпитание и спорт. Участниците, които представляват „нормалната“ група са учители по физическо възпитание, работещи в обществени училища в Сакария (64 участници), Коджаели (32 участници) и Истанбул (68 участници) и в различни спортни центрове. Участниците, формиращи групата „аутизъм“, са учители по физическо възпитание, работещи с деца аутисти и техните семейства - в Сакария (73 участници), Коджаели (22 участници) и Истанбул (84 участници). Въпросникът е предоставен от изследователя по пощата на инструкторите в катедрата по физическо възпитание и от близки приятели, които са работили в тази област. 98 от представените формуляри не бяха върнати и 90 проучвания бяха сметени за невалидни, тъй като те бяха от естество, което не можеше да бъде оценено.

2.3. Методики, използвани в изследването

В проучването бяха представени информационни формуляри, съдържащи лични въпроси, и методиките за измерване на удовлетвореността от работата, професионалното изчерпване, емоционалното състояние и

емоционалната интелигентност. Във формуляра на лична информация са включени броят на изработените часове на седмица, броят на отработените часове на седмица, броят на отработените часове на ден, месечният доход, размерът на извършената работа, видът работа, дали учениците говорят или не, работната среда е ефективна или не, има въпроси дали те се ценят, тютюнопушене, достатъчност на дохода и пр.

2.3.1. Скала за удовлетвореност от работата по Минесота

В това изследване се използва мащаб от 20 айтема и две субскали, свързани с вътрешните качества и околните качества, разработени от Weiss, Davis, England и Lofquist за да се определят нивата на удовлетвореност от работата.

2.3.2. Скала на професионално изчерпване по Маслач

Скалата е разработена от Maslach and Jackson и адаптирана на турски от Ергин. Състои от 22 айтема, три субскали и 5-степенна скала тип Ликерт. Субскали: „Емоционално изтощение“; „Деперсонализация“; „Лично постижение“.

2.3.3. Положителна и отрицателна скала на настроението (PANAS)

Скалата за положителна и отрицателна афективност (PANAS), разработен от Уотсън, Кларк и Теллеган, е съставена от 20 показателя, с две субскали - положително и отрицателно настроение. Използвана е 5-точкова скала тип Likert.

2.3.4. Скала на емоционална интелигентност Schutte

Състои се от 41 твърдения и три субскали: „Оптимизъм“, „Оценяване на емоциите“ и „Използване на емоциите“. Степента на изразеност по отделните твърдения се оценява с 5-степенна скала, ликертов тип.

Статистически методи

Проучването, използващо количествени изследователски методи, беше проведено с помощта на „Експериментален модел“, поради ефекта върху някои променливи и използването на сравнения между групите. Освен това, бе използван методът „Моделиране на структурни уравнения“, за изследване и определяне на връзките между теоретичните структури, използвани в изследването. След това бяха определени описателните/ дескриптивни статистически данни, включително честотата и процентите на учителите по физическо възпитание в извадката. Извършен е анализ на корелациите, за да се изследват взаимовръзките на променливите в набора от данни. Т-тестът и еднопосочният анализ на отклоненията (ANOVA) бяха извършени като анализ на вариациите. Впоследствие бяха разгледани зависимите и независими променливи, използвани като външни и вътрешни променливи. За да се тества валидността и надеждността на скалите, беше тествана надеждността на айтемите в скалите (C.A.). Бяха извършени конфирматорни факторни анализи. След анализите на валидирания фактор, моделирането на структурните уравнения бе приложено като многовариантен анализ, при който всички променливи в масива от данни участваха в изчисленията. Причината, поради която методът моделиране на структурни уравнения е предпочетен е, че в масива са били налице независими променливи и латентни променливи, както и описателни променливи като контролни променливи. Програмите за статистически анализ, които бяха използвани са SPSS 20 и AMOS 18.

РЕЗУЛТАТИ И АНАЛИЗ

В този раздел на дисертационния труд се представят описателни/ дескриптивни статистически данни за участниците в изследването, а именно честотата и процентното разпределение на учителите по физическо възпитание в извадката. След това се представят резултатите от корелационния анализ, за да се изследват взаимовръзките на променливите в набора от данни.

След анализа на резултатите от t-теста и еднопосочния анализ на вариациите (ANOVA) като вариационни анализи, се изследват зависимите и независими променливи, използвани като външни и вътрешни променливи в изследването. В проучването има четири ненаблюдаеми променливи. Това са емоционален мащаб, мащаб на емоционалната интелигентност, скала на професионално изчерпване и скали на удовлетвореност от работата. В това проучване валидността и надеждността на скалите бяха тествани и бяха извършени потвърждаващи факторни анализи. След потвърждаващия факторен анализ са представени резултатите от моделирането на структурните уравнения, като многовариантен анализ на всички променливи в набора от данни.

Тъй като независимите променливи и зависимите променливи са латентни променливи, освен описателните променливи, които са контролни променливи в масива от данни, моделирането на структурни уравнения е предпочитано при анализа на данните.

Моделиране на структурни уравнения (Structural equation modeling - SEM)

Този раздел разглежда факторите, които засягат удовлетворението от работата на спортните педагози като зависими променливи. В допълнение към удовлетвореността от работата, ще бъдат представени предложения за повишаване на ефективността от работата на учителите по физическо възпитание, отчитайки нивата на професионалното изчерпване, емоционалното състояние и емоционалната интелигентност като независими променливи.

В резултат на двустепенния подход се проверява моделът за измерване на скалите, които са предимно четири латентни (ненаблюдаеми) променливи, и въз основа на тези потвърждения се анализира прогнозираният модел на структурното равенство. Вътрешна променлива (удовлетвореност от работата) и три външни променливи (емоционално състояние, професионално изчерпване и емоционална интелигентност) бяха използвани за установяване на модела на общо структурно равенство. Този общ модел включва и контролни променливи като група участници, възраст, пол, семейно положение, седмична и ежедневна работа, месечен доход, тютюнопушене и оценяване на работата. Аутизмът е посочен като групова променлива: спортни педагози, работещи с аутистични индивиди; спортни педагози, които работят с нормални хора и кандидати за спортни педагози – студенти, изучаващи физическо възпитание и спорт в последен курс.

За общия модел, SEM анализът не намери статистическа значимост на нивото на $p \leq 0.05$, с изключение на групите участнички и променливите за контрол на оценяването. По тази причина тези контролни променливи, които не бяха статистически значими, бяха извадени една по една от структурния модел, докато всички променливи бяха значими при ниво $p < 0.05$. В резултат на това, аутизмът и нормалните математически (dummy)

променливи, генерирани от груповата променлива, показващи групите участници и оценените променливи и екзогенни променливи остават в ревизирия модел. SEM анализът бе проведен отново след премахването на незначимите променливи от модела. В ревизирия модел всички критични съотношения бяха значителни при $p < 0,05$ (табл. 1).

Таблица 1. Параметри за модела на структурните уравнения

		R.A.	S.R.A	S.H.	K.O.	P
Полож. Влияние (PA)	Аутизъм	,154	,114	,105	1,466	,143
Полож. Влияние (PA)	Нормална	,039	,032	,093	,420	,674
Полож. Влияние (PA)	Общо изчерпване	,031	,023	,083	,369	,712
Полож. Влияние (PA)	Аутизъм	-,459	-,336	,098	-4,660	***
Полож. Влияние (PA)	Нормална	-,660	-,526	,102	-6,500	***
Полож. Влияние (PA)	Оценена полож.	-,126	-,092	,070	-1,792	,073
Полож. Влияние (PA)	Полож. Влияние (PA)	-,198	-,196	,064	-3,075	,002
Общо изчерпване	Полож. Влияние (PA)	-,066	-,091	,040	-1,646	,100
Общо изчерпване	Отриц. Влияние (NA))	,164	,228	,050	3,289	,001
Общо изчерпване	Аутизъм	-,159	-,162	,068	2,331	,020
Общо изчерпване	Нормална	-,084	-,093	,066	-1,268	,205
Общо изчерпване	Оценена полож.	-,037	-,038	,049	,761	,447
Емоц. интелигентност	Общо изчерпване	-,132	-,107	,043	-3,110	,002
Емоц. интелигентност	Полож. Влияние (PA)	-,069	-,077	,027	-2,523	,012
Емоц. интелигентност	Отриц. Влияние (NA))	-,028	-,031	,029	,966	,334
Емоц. Интелигентност	Аутизъм	,930	,763	,090	10,295	***
Емоц. интелигентност	Нормална	1,093	,978	,102	10,747	***
Емоц. интелигентност	Оценена полож.	,061	,050	,040	1,514	,130
Обща удовлетвореност	Общо изчерпване	-,450	-,301	,101	-4,445	***
Обща удовлетвореност	Емоц. интелигентност	-,267	-,222	,096	-2,800	,005
Обща удовлетвореност	Отриц. Влияние (NA)	-,081	-,075	,067	-1,204	,229
Обща удовлетвореност	Полож. Влияние (PA)	,155	,143	,062	2,485	,013
Обща удовлетвореност	Аутизъм	,462	,315	,136	3,385	***
Обща удовлетвореност	Нормална	,539	,400	,144	3,741	***
Обща удовлетвореност	Оценена полож.	,156	,106	,077	2,033	,042

Забележка:*Корелацията е значима при $p \leq .001$**

R.A. : Регресионна тежест

S.R.A. : Стандартна регресионна тежест

S.H. : Стандартно отклонение

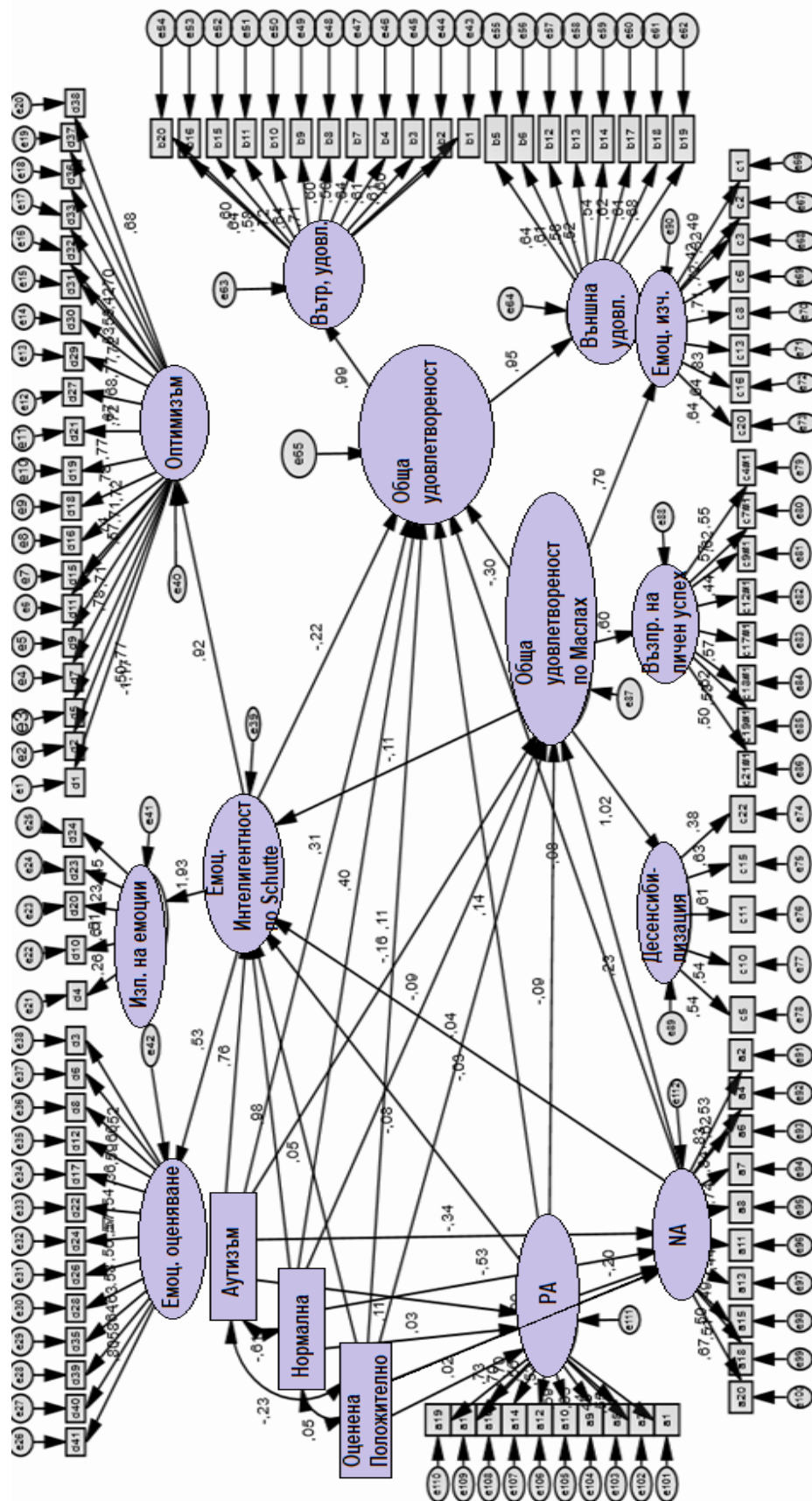
K.O. : Критичен коефициент

Подобрението на модела се осъществи с премахването на статистически незначителните контролни променливи в ревизирания модел. След тази стъпка индексът на корекция/модификация се проверява, така че статистическите данни за съвместимостта могат да бъдат достигнати до желаното ниво. За да се увеличи съответствието на модела чрез индекса на корекция, всеки път се добавя път между индексите за грешка и след това коригиращият индекс се преразглежда. Тези стъпки се повтарят, докато индексите на съответствие достигнат желаното ниво на съответствие. В този ревизиран модел индексите на съответствие показаха забележително подобрение. Статистическите данни за съответствие на преработения модел са представени в таблица 2.

Таблица 2. Статистически данни за съответствие за модела SEM

Index	Критерий	SEM Модел
Chi-square (χ^2)	Нисък	7447,883
Degrees Of Freedom (df)	$\geq .0$	4921
Probability	$\geq .05$,000
Likelihood Ratio (χ^2 /df)	<3	1,513
Goodness of Fit Index (GFI)	>.90	,695
Tucker Lewis Index (TLI)	>.90	,826
Root Mean Square Error Of Approximation (RMSEA)	$\leq .05$,041
Hoelter's Critical N (CN)	> 200	216

Модифицираният структурен модел е представен на фигура 2. Пътят между остатъците не е показан за опростеност и яснота на модела. Както е отбелязано по-горе, този ревизиран модел не включва контролните променливи, които не са статистически значими.

В таблица 3 се представени директните, индиректните и общите влияния на контролните и външните променливи върху зависимата променлива (обща удовлетвореност).

Таблица 3. Директни, индиректни и общи влияния на другите контролни и външни променливи върху вътрешната променлива

Променлива	Директно β	Индиректно β	Общо β	Вид
Оценяване	0,156**	0,024	0,180**	Директно
Нормална	0,539**	-0,155	0,384**	Директно
Аутизъм	0,462**	-0,083	0,379**	Директно
Положително влияние	0,155**	0,074**	0,229**	Директно и индиректно
Отрицателно влияние	-0,081	-0,060**	-0,141	Индиректно
Изчерпване	-0,450**	0,035**	-0,414**	Директно и индиректно
Емоционална интелигентност	-0,267**	0,000	-0,267**	Директно

Забележка: **Корелацията е значима при ниво $p \leq 0.05$

3.6.1. Анализ на резултатите от моделираните структурни уравнения

Общо изчерпване

Резултатите от анализа на структурните уравнения показват, че общата променлива за изчерпване, която е независима променлива, е статистически значима и отрицателно свързана с общото удовлетворение от работата, която е зависима променлива ($\beta = -0,301$, $p \leq 0,001$). За всяко стандартно увеличение на общия брой точки на изчерпване се наблюдава общо намаление от 0.301 стандартни точки. Обратно, тъй като нивото на изчерпване намалява, нивото на удовлетвореност от работата нараства.

Емоционална интелигентност

Съществува статистически значима и отрицателна връзка между емоционалната интелигентност, която е друга независима променлива, и общото удовлетворение от работата, което е зависима променлива ($\beta = -0.222$, $p \leq 0.05$). Когато резултатът от емоционалната интелигентност се увеличава с една стандартна точка, общото удовлетворение намалява с 0,222 стандартни точки. Общото удовлетворение от работата на спортните педагози с висок резултат на емоционалната интелигентност е по-ниско.

Отрицателно въздействие (NA)

Не може да бъде определена статистическа връзка между променливата на отрицателния ефект и зависимата променлива.

Положително въздействие (PA)

Наблюдава се статистически значима и положителна корелация между зависимата променлива общо удовлетворение и вариацията на положителния ефект ($\beta = 0,143$, $p < 0,05$). Когато положителният резултат се увеличава с една стандартна точка, общото удовлетворение също се увеличава с 0,143 стандартни точки. Учителите по физическо възпитание с висок положителен резултат имат голямо общо удовлетворение.

Спортни педагози, работещи с индивиди с аутизъм

Променливата, определена като група в масива от данни, беше трансформирана според категорийната структура като (dummy) и базирана на кандидат-учителите като референтна група. По този начин се установи статистически значима и положителна корелация между аутистичната група и променливата общо удовлетворение ($\beta = 0.315$, $p < 0.001$). Пълното удовлетворение на учителите, работещи с аутистични индивиди, е с 0.315 стандартни точки по-високо от кандидат-учителите.

Спортни педагози, работещи с нормални индивиди

Друга фиктивна променлива (dummy) е нормалната променлива. Тази променлива се формира и от груповата променлива. Тя се отнася до учители, които работят с нормални индивиди, а референтната група е групата кандидат-учители. Според резултатите от анализа има статистически значима и положителна корелация между нормалната променлива и общата променлива ($\beta = 0.400$, $p < 0.001$). С други думи, пълното удовлетворение на учителите, които обучават нормални индивиди, е с 0,400 стандартни точки по-високо от кандидат-преподавателите.

Състояние на оценяването

Друга променлива, която е статистически значима при анализа на контролните променливи, е променливата на оценяването. Тази променлива измерва дали учителите се оценяват по отношение на работата си. Съгласно резултатите от анализа на SEM има статистически значима и положителна корелация между оценката и общото удовлетворение ($\beta = 0.106$, $p < 0.05$). Пълното удовлетворение на учителите, които смятат, че са оценени за тяхната работа, е с 0,106 стандартни точки по-високо от тези, които не считат, че са оценени.

Пряко, непряко и общо въздействие

Едно от най-фундаменталните предимства на моделирането на структурни уравнения е, че моделът може да измерва преките, непреки и общи ефекти/влияния на независимите променливи върху зависимата променлива. В настоящето изследване също се възползвахме от това предимство, а в таблицата по-горе са дадени директните, индиректните и общите резултати. Съответно, трябва да се отбележи, че променливите на нормалната, аутистичната група и емоционалната интелигентност имат значителни директни ефекти върху общото удовлетворение, като зависима промен-

лива. Променливата на негативния ефект (NA) няма пряк ефект върху зависимата променлива. Все пак има статистически значим и косвен ефект на тази променлива ($\beta = -0,060$, $p < 0,05$). Този косвен ефект е върху общата променлива на удовлетвореността. Съществува статистически значима връзка между променливата на отрицателното въздействие и общата вариация на променливата на изчерпване. Има индиректна и статистически значима връзка между променливата на негативния ефект (NA) и ендогенната променлива чрез общата променлива на изчерпване, тъй като общата променлива на изчерпване има значителен ефект върху цялата променлива на удовлетвореност.

Според резултатите от моделирането на структурните уравнения (SEM), положителният ефект (PA) и променливата на изчерпване имат статистически значима връзка както пряко, така и косвено върху присъщата променлива и променливата на емоционалната интелигентност.

Други външни променливи

Според резултатите от анализа на SEM има статистически значима и отрицателна връзка между неблагоприятния ефект (NA) и аутизма ($\beta = -0.336$, $p < 0.001$). Учителите, работещи с аутистичната група, имат негативен резултат (0.336 стандартни точки) – по-малко от кандидат-учителите. Променливата на негативния ефект и другата фиктивна променлива (dummy) имат значителен отрицателен ефект ($\beta = -0.526$, $p < 0.001$). Учителите, които работят с нормална студентска група, имат по-малко отрицателни резултати, отколкото кандидат-учителите.

Съществува статистически значима и положителна връзка между общата променлива на изчерпването и отрицателния ефект ($\beta = 0.228$, $p \leq 0.001$). Когато общият резултат от изчерпването се увеличава с едно стандартно отклонение, отрицателният ефект също се увеличава с 0,228 стан-

дартно отклонение. С други думи, тези с по-високи нива на изчерпване имат по-високи отрицателни резултати.

Съществува статистически значима и отрицателна връзка между общата вариация на изчерпването и вариацията в аутизма ($\beta = -0.162$, $p < 0.05$). Общите нива на изчерпване на учителите по физическо възпитание с аутистични индивиди са 0.162 стандартни отклонения, по-високи от тези на кандидат-учителите.

Съществува статистически значима и отрицателна връзка между променливите на емоционалната интелигентност и общите променливи на професионално изчерпване ($\beta = -0.107$, $p \leq 0.05$). Тъй като резултатът от емоционалната интелигентност се увеличава със стандартно отклонение, общият резултат от изчерпването намалява с 0.107 разлика от стандартното отклонение. С други думи, учителите с ниско ниво на изчерпване имат високи нива на емоционална интелигентност.

Друга променлива, която има значителна и отрицателна връзка с емоционалната интелигентност, е променливата на положителния ефект (РА) ($\beta = -0.077$, $p < 0.05$). Когато резултатът от емоционалната интелигентност се увеличава с едно стандартно отклонение, резултатът от положителното въздействие (РА) намалява с 0.077 стандартни отклонения.

Аутизмът и нормалните променливи са фиктивни (dummy) променливи ($\beta = 0.763$, $\beta = 0.978$, $p \leq 0.001$ съответно), които имат значителни и положителни корелации с променливите на емоционалната интелигентност. Учителите, които са с аутистични ученици, имат по-високи нива на емоционална интелигентност от кандидат-учителите. По същия начин учителите, които са с нормални ученици, имат по-високи резултати от емоционалната интелигентност, отколкото кандидат-учителите.

ДИСКУСИИ И ПРЕПОРЪКИ

В този раздел резултатите от това проучване, в което се обсъждат ефектите от удовлетвореността от работата, професионалното изчерпване, емоционалното състояние и емоционалната интелигентност на спортните педагози, работещи с аутистични индивиди, както и факторите, засягащи удовлетворението от работата, ще бъдат представени в теоретичната рамка. В същото време ще бъде разкрито, че разликите между удовлетворението от работата, професионалното изчерпване, емоционалното състояние и емоционалната интелигентност на включените в проучването групи са причинени от различията и отговорите на въпроса за това, какви са факторите, влияещи върху удовлетворението от работата на учителите по физическо възпитание, работещи с аутистични индивиди.

В анализите на взаимовръзките са установени корелациите между възраст, седмична работа, ежедневна работа, положително емоционално състояние, отрицателно емоционално състояние, пълно удовлетворение от работата, пълно професионално изчерпване и пълна емоционална интелигентност.

Връзка между седмична и дневна натовареност и възрастта

Беше направено заключението, че има статистически значима и положителна корелация между възрастовата променлива, ежедневната работна натовареност и седмичната натовареност в проучването поради направените анализи. С други думи, установява се, че възрастните спортни педагози имат повече седмични и дневни работни часове от по-младите. Това може да се счита за случай на възрастните спортни педагози, които насочват енергията на учителите по физическо възпитание към тяхната работа, за да ги реализират, да им дадат по-голяма отговорност да посрещнат

нуждите на учениците, да очакват повече усилия от страна на институционални обучители или да посрещнат техните нужди. Всъщност този резултат е важен по отношение на обхвата на цялото проучване. Въпреки това е важно да се обърне внимание, за да не се създаде риск от намиране на професионално изтощение в професионални групи, където прекаленото занятие е особено интензивно. В този контекст е изключително важно работните часове да бъдат оценявани справедливо, както по отношение на институционалните, така и на индивидуалните аспекти, за да могат спортните педагози да продължат качествените си дейности по образование и обучение.

Връзка между отрицателното емоционално състояние с възрастта

Налице е отрицателна и значима връзка между възрастта и отрицателното емоционално състояние. Това води до факта, че отрицателните емоционални състояния на по-възрастните образовани учители по физическо възпитание са по-ниски. Това може да се счита за свързано с опита на учители по физическо възпитание и осъзнаването, че отрицателните емоции няма да добавят нищо положително към живота им. Изключително важно е учители по физическо възпитание да не бъдат в отрицателно емоционално състояние, докато изпълняват своята професия по отношение на индивидуален, институционален аспект и по отношение на учениците. В този контекст може да се смята, че осигуряването на положителна и споделяна отворена, уверена и надеждна работна среда ще бъде от голямо значение, за да се намали нивото на отрицателното емоционално състояние.

Връзка между възрастта и общото изчерпване

Отрицателна и значима връзка е установена между променливата възраст и общия брой точки на изчерпване. Младите учители по физическо

възпитание са по-склонни да изпаднат в професионално изчерпване. Въпреки че изчерпването засяга конкретния индивид, всъщност то може да окаже неблагоприятно въздействие не само на индивидуално, но и на институционално ниво и непряко върху учениците. В този контекст нивото на професионално изчерпване може да се смята, че ще бъде намалено с подходящо отношение от страна на институциите, при достатъчна информираност по отношение на желания, очаквания и задачи на учителите по физическо възпитание.

Зависимост между възраст и обща удовлетвореност от работата

Положителни и значими корелации бяха установени между променливата възраст и общата оценка на удовлетвореността от работата. Общото удовлетворение от работата на по-възрастните учители по физическо възпитание е по-високо. В интерес на истината, връзката между удовлетвореността от работата и възрастта се описва като крива „U“ в литературата (К). Опитът, който се развива с напредването на възрастта, намаляването на натовареността с напредващата технология, насърчаването и увеличаването на доходите, играят важна роля. От гледна точка на учителите по физическо възпитание може да се приеме, че може да се има предвид наличието на положителна, споделена и справедлива работна среда, която води до повишаване на тяхната удовлетвореност.

Връзка между възрастта и общата емоционална интелигентност

Статистически положителна и значима взаимовръзка на променливата възраст се установява с променливата обща емоционална интелигентност. Според резултатите, с увеличаването на възрастта, нивата на емоци-

оналната интелигентност на учителите по физическо възпитание се повишават. Увеличаването на емоционалната интелигентност (К), може се разглежда като процес, продължаващ през целия живот: важно е учителите по физическо възпитание да могат по-добре да разбират себе си и своята среда, увеличаващите се нива на общата емоционална интелигентност да ги направят по-способни да оценяват и прилагат това, което разбират. В този случай може да се приеме, че положителни приноси ще бъдат направени по отношение на учителите по физическо възпитание и учениците им по отношение на техния живот. В този контекст, в институционален и индивидуален аспект: може да се смята, че учителите по физическо възпитание трябва да се разпознават по ясен начин възможно най-скоро, да се научат да контролират емоциите си, да бъдат отворени за критика, да приемат ориентирани към решения подходи и да бъдат в позитивна и споделена отворена среда за повишаване нивата на емоционалната интелигентност.

Връзка между седмичната натовареност и общата емоционална интелигентност

Две статистически значими променливи бяха определени от променливата за седмичната натовареност. Това са нивата на дневната работна натовареност и пълната емоционална интелигентност. Съществуват много силни взаимоотношения между седмичната работна натовареност и дневната натовареност, тъй като в общи линии са подобни променливи. Освен това е намерена обратна връзка между седмичното работно време и нивото на емоционалната интелигентност. Това не е само очакван резултат от проучването, но и интересен резултат. Всъщност учителите по физическо възпитание могат да имат много голям социален и разнопосочен опит, дължащ се на техните професионални характеристики. В същото време те имат богати и различни области на приложение от други педагози. Това

може да се дължи на факта, че учителите по физическо възпитание могат да разберат и оценят себе си и обкръжението си, но учителите по физическо възпитание на аутистичната група са повлияни от резултатите от емоционалната интелигентност (К), защото техните интензивни емоционални изисквания и очаквания не могат да бъдат контролирани поради характеристиките на техните ученици. В този контекст може да се смята, че е полезно учителите по физическо възпитание да си осигурят работната натовареност според личните си характеристики по отношение на работното им натоварване, да споделят ефектите от работното си време с техните началници и да имат ясни познания за себе си.

***Връзка между положително емоционално състояние,
отрицателно емоционално състояние, общото професионално
изчерпване и общата удовлетвореност от работата***

Променливи, при които са установени положителни взаимоотношения с положителното емоционално състояние: отрицателно емоционално състояние, общо професионално изчерпване и оценки за пълната удовлетвореност от работата. Според това: положителното емоционално състояние ще намалее с нарастващите нива на отрицателното емоционално състояние при групите учители по физическо възпитание. Увеличаването на нивото на положително емоционално състояние обаче ще доведе до намаляване на общото ниво на професионално изчерпване. В същото време ще има положително въздействие върху нивото на удовлетвореност на учителите по физическо възпитание. Тази ситуация представлява положителните емоции, които ще изпитват в живота си, за да живеят с положителни чувства (и трите групи). Да се живее с положителни чувства означава индивидът да може да действа, да бъде конструктивен, да се сближава с другите, да има вкус към съвършенството и истината. Положителните емоционални ситуа-

ции, които могат да възникнат при учителите по физическо възпитание, могат да се разглеждат като явление, което пряко ще засегне учениците, които обучават.

Връзка между отрицателното емоционално състояние, общата емоционална интелигентност и общото професионално изчерпване

Променливи, с които са установени значителни взаимоотношения с отрицателните емоции: пълна емоционална интелигентност и пълно професионално изчерпване. Според това, беше определено, че общата емоционална интелигентност и общото изчерпване на учителите по физическо възпитание, с високи нива на отрицателни емоционални състояния, са ниски. Да бъдеш в негативно емоционално състояние излиза на преден план като точка, която трябва да се има предвид, тъй като учителите по физическо възпитание в извадката се включат в действие, стават конструктивни и губят способността да обичат истината и съвършенството. В този контекст намаляването на отрицателните емоционални състояния се дължи на нарастващото споделяне на индивидуални и институционални връзки.

Връзка между обща удовлетвореност и общо изчерпване

Вариацията на променливата обща удовлетвореност има положителна и значима връзка с общото изчерпване. Според това съотношението на изчерпване на учителите по физическо възпитание, чието удовлетворение от работата се увеличава, също намалява. С други думи, увеличаването на удовлетвореността от работата означава и по-задоволителен живот и показва, че учителите по физическо възпитание могат да използват своите източници с по-продуктивни и позитивни чувства. Този резултат е едно от общите заключения на много изследвания. В този контекст, за да се увели-

чи удовлетворението от работата, в институционален и индивидуален аспект, нуждите на работното лице са определени в йерархията на нуждите на Маслоу. Трябва да се положат усилия, за да се отговори на нуждите, като се оценят физиологичните потребности, нуждите от сигурност, престижните потребности, социалните нужди и нуждите от самореализация.

Връзката между общата удовлетвореност и общата емоционална интелигентност

Друга променлива, имаща значителна положителна връзка с общото изчерпване е променливата на общата емоционална интелигентност. Съответно резултатите от емоционалната интелигентност на учителите по физическо възпитание, които са увеличили общия резултат от изчерпването, също се увеличават в изследването. Обикновено хората с високи нива на емоционалната интелигентност, имат способността да разберат себе си и околната среда, способни са да прилагат това, което разбират, да бъдат по-успешни, очаква се да използват по-стратегически съществуващите ресурси. Но резултатът е, че учителите по физическо възпитание, имащи високи нива на емоционалната интелигентност в изследването са с по-високи нива на професионално изчерпване. Достигна се до това заключение, след като се установи, че преподавателите принципно са изправени пред високи емоционални изисквания, които удовлетворяват много интензивно и се изтощават доста повече (К). В този контекст намаляването на нивата на изчерпване на учителите по физическо възпитание трябва да се оценява по отношение на институционалните и работните качества, а факторите, причиняващи изчерпването, трябва да бъдат премахнати.

Връзка на тютюнопушенето и емоционално изчерпване

Учителите по физическо възпитание, които са пушачи, се характеризират с по-високи нива на емоционално изтощение от учителите, които не пушат. Най-важното измерение на емоционалното изтощение се дължи на интензивната работа и продължаването на работата под стрес. В този контекст може да се приеме, че учителите по физическо възпитание се опитват да се отпуснат и да се успокоят с вредни навици. Необходимо е да се насърчава прекратяването на тютюнопушенето и овладяването на други методи и средства за понижаване на натрупания стрес.

Връзка между тютюнопушенето и възприемането на личния успех

От гледна точка на под-скалата за възприемане на лично постижение спортните педагози, които не са пушачи, имат по-високи оценки за лични постижения. Когато разглеждаме под-скалата за лично постижение, учителите по физическо възпитание ни информират дали сами се възприемат адекватно в решаването на проблемите в работата. В този контекст учителите по физическо възпитание, които не пушат, смятат, че са в състояние да решат проблемите по-успешно в сравнение с учителите -пушачи. В този случай, представянето на личното измерение на изчерпването може да бъде подобро, като се вземат предвид съответните задачи на служителите. Все още е възможно с насърчаването на индивидите да се повиши тяхното възприятие, че са ценни и полезни.

Връзка между тютюнопушенето и оптимизма

От гледна точка на измерението на оптимизма от суб-скалата на емоционалната интелигентност се разкрива, че пушачите са по-оптимистични от непушачите. Според модела на емоционалната интели-

гентност, регулирането на емоциите, общото настроение, мотивацията и емоционалното благополучие, за решаването на проблема на учителите, е от голямо значение да им се помогне да бъдат позитивни за околната среда, да разбират тяхната среда, да са творчески и да създават нови идеи. В този контекст позитивните участници ще могат да гледат с надежда за бъдещето и да създадат работна среда, където има перфекционистки подход на учителите по физическо възпитание, ще допринесат за повишаване на нивото на оптимизъм.

Връзка между тютюнопушенето и общата емоционална интелигентност

Интересното е, че когато оценяваме емоционалната интелигентност по отношение на пълната емоционална интелигентност, емоционалната интелигентност на пушачите е по-висока. Въпреки че се очаква, че вредните навици ще бъдат премахнати, като се повиши нивото на емоционалната интелигентност. Но това може да се изрази като невъзможност в професионален смисъл, тъй като осъзнаването и разбирането, че някои от учителите по физическо възпитание в групата на извадките работят с различно развиващи се аутистични индивиди или че емоционалната интелигентност на учителите по физическо възпитание е висока.

Връзка между общата емоционална интелигентност, състоянието на оценяването, и оптимизма

Значителните взаимоотношения между пълната емоционална интелигентност и суб-скалата на оптимизма бяха идентифицирани от променливата на състоянието на оценяване. Според това: недооценяваните учители по физическо възпитание са по-оптимистични от оценените учители по физическо възпитание поради работата, която вършат. Можем да прие-

мам този резултат с интерес. Обикновено очакваме възпитателите, които се оценяват в работата си, да имат по-високи нива на оптимизъм. Въпреки това, като се вземат предвид условията в нашата страна и особено учителите по физическо възпитание, като се вземе предвид съществуването на такива преподаватели, работещи с аутистични индивиди в групата на извадките, можем да считаме, че отрицателните последици от такова очакване или неоценени биха могли да бъдат повдигнати или сведени междувременно до минимум. Всъщност това подкрепя нашите възгледи за под-скалата на оптимизма, като показва, че нивата на пълната емоционална интелигентност на учителите по физическо възпитание се оценяват, когато се оценяват от гледна точка на тоталната емоционална интелигентност.

Връзка между удовлетвореността от работата, оптимизма и общата емоционална интелигентност, и удовлетвореност от доходите

Общото удовлетворение от работата на учителите по физическо възпитание, които смятат, че заплатата е достатъчна, е по-високо в сравнение с учителите, които не намират заплащането за достатъчно. Това показва, че доходите са директно сред очакванията. За да се повиши нивото на удовлетвореност от работата в този контекст е необходимо да се създаде политика на заплащане, при която служителите, които извършват еднаква работа в организацията, да получават равни заплати и нуждите на служителите могат да бъдат изпълнени.

Когато се преценява от гледна точка на под-скалата на оптимизма, се вижда, че учителите по физическо възпитание, които смятат заплатата, която получават, за достатъчна, са по-оптимистични. С други думи, те са по-позитивни, по-продуктивни при решаването на проблеми и по-способни да разберат своята среда. Подобен резултат се установява и в контекста на

пълната емоционална интелигентност. Беше установено, че общите нива на емоционална интелигентност на физическите възпитатели, които считат заплатата за достатъчна, също са високи. В този контекст адекватната и справедлива политика за възнагражденията е от първостепенно значение както за повишаване на качеството на живот на учителите по физическо възпитание, така и за ефективното обучение/труд.

***Диференциране по отношение на отрицателното
емоционално състояние според участващите групи***

Един от статистически значимите резултати сред групите учители по физическо възпитание се наблюдава в подгрупата на негативното емоционално състояние (NA). Според това, групата с най-високо ниво на отрицателно емоционално състояние е групата кандидат-учителите по физическо възпитание. Резултатите по отношение на нивото на отрицателното емоционално състояние (NA) на учителите по физическо възпитание, работещи с аутистични индивиди, са по-високи от резултатите на учителите, работещи с нормални индивиди. Това е резултатът, който очаквахме от нашата работа. Фактът, че кандидатстващите учители по физическо възпитание са старши студенти, се дължи на възможността за бъдещи тревоги и техния преход към професионалния живот. Ако нивата на отрицателното емоционално състояние на учителите по физическо възпитание, които работят с аутистични индивиди, са по-ниски от кандидатстващите физически възпитатели, може да се смята, че получените резултати са ресурсите, чрез които могат да задоволят нуждите си. По-високите нива на това състояние при учителите по физическо възпитание, които работят с хора с нормално развитие, можем да кажем, че характеристиките на учениците, с които работят, прекарват повече време в обществения живот и удовлетвореността настъпва в по-следващ етап. В този контекст, за да се намали отрицателно-

то ниво на емоционално състояние, ефективното консултиране, увеличаването на професионалните компетенции, информирането за текущите възможности за работа, позитивната среда и участието могат да бъдат ефективни по отношение на кандидатите за физически възпитатели, за да подобрят сегашното си положение. От гледна точка на физическите възпитатели, работещи с аутистични индивиди, е важно да се намират в среда с положително участие, в която семейството, възпитателят и аутистичният човек на първо място да споделят съществуващите ресурси, да се опитват да се измъкнат от тази ситуация, ако тя предизвиква отрицателни емоции, чрез което да променят отрицателните емоции и да направят професията си по-квалифицирана.

Диференциране по отношение на вътрешната удовлетвореност в зависимост от участващите групи

Съществува статистически значима разлика между групите, по отношение на под-скалата на вътрешното удовлетворение, която е под-скала на удовлетворението от работата. Оценките за вътрешна удовлетвореност на групата „нормална“ и „аутизъм“ са по-високи и по-значими от групата „кандидати“, като резултатите им са близки една до друга. Полученият резултат за нивото на вътрешно удовлетворение, което изразява нивото на удовлетвореност от вътрешните качества на работата, е резултат, очакван от изследването. Тук може да се приеме, че учителите по физическо възпитание трябва да работят със студентите, за да постигнат своите собствени квалификации (постигане на успех), достигане на постиженията, които имат, оценяването на физическите възпитатели, работещи с аутистични индивиди. Въпреки това може да се приеме, че нивото на вътрешно удовлетворение се е увеличило и че общото ниво на удовлетвореност от рабо-

тата на служителите ще бъде високо и че те са предприели важни стъпки, за да се реализират.

Диференциране по отношение на деперсонализацията в участващите групи

Деперсонализацията, представляваща под-скала на професионалното изчерпване, е статистически значима при групите – „кандидат“ и „аутизъм“. Въпреки че не се очакваше от резултатите от проучването, се установи, че оценките на физическите възпитатели, съставляващи групата „кандидат“, са много ниски. Според това може да се приеме, че групата „кандидат“ е с по-изтощени от физически и емоционални ресурси в сравнение с физическите възпитатели, които понастоящем работят. Това е така, защото кандидатстващата група е в период на образование и обучение и може да бъде изхабена от причини, свързани с настоящите трудности, които изпитват. В този контекст може да се счита, че предотвратяването на деперсонализацията изисква ефективно ориентиране и консултиране, за да се запознаят с личните обстоятелства на студентите, съставляващи групата на учителите, които са обучаващи се, както и със задълженията и отговорностите, произтичащи от нуждите на техните ученици.

Диференциране по отношение на оптимизма в участващите групи

Статистически значими разлики бяха установени по отношение на под-скалата на оптимизма. Тези разлики са между групата „аутизъм“ и „кандидат“ и между „кандидат“ и „нормална“ група. Групата с най-високи оценки за оптимизъм е аутистичната група. След това идва нормалната група и накрая кандидатстващата група. По-рано описахме оптимизма като положителен, продуктивен, ориентиран към решения статус и способност

за по-добро разбиране на себе си и на околната среда. Нивото на оптимизъм е по-високо в аутистичната и нормална група от физически възпитатели. Бихме могли да мислим, че би било правилно да свързваме съществуващите резултати с това, че имат текуща работа, има програми за тяхната реализация и са в състояние да посрещнат своите нужди спокойно. В този контекст, за да се увеличи нивото на оптимизъм, могат да се формират позитивни и споделени работни среди и ефективни услуги за ориентиране и консултиране, които могат да се считат за полезни.

Диференциране по отношение на общата емоционална интелигентност в участващите групи

Когато разглеждаме общите нива на емоционалната интелигентност, виждаме статистически значими различия между групите. Съгласно това, докато оценките на физическите възпитатели, съставляващи аутизма и нормалната група, са близки една с друга, се вижда, че нивата при физическите възпитатели, съставляващи кандидатстващата група, са по-ниски. Емоционалната интелигентност, която е притежавана, продължава да се развива през целия живот, все още кандидатът няма активен бизнес живот и поради липса на опит, поради това, че може да се изразходва и да преглежда адекватно своята среда, той има по-ниски нива на емоционална интелигентност. В този контекст са необходими повече усилия за извънреден труд при работата с физическите възпитатели, формиращи групата на кандидат-възпитателите. Спортните педагози контролират емоциите си, разпознават себе си, повишават комуникативните си умения и при консултиране на институционално ниво би било полезно да се приложи индивидуален смисъл.

Диференциране по отношение на обща удовлетвореност от работата в участващите групи

Статистически значими резултати се наблюдават сред групите по отношение на общо удовлетворение от работата. Общите резултати от удовлетворението при групите аутизъм и нормалната група са близки, докато оценката на общото удовлетворение от работата на кандидатстващата група е ниска.

Диференциране по отношение на емоционалното изчерпване в групите участници

Статистически значими разлики са установени също по отношение на емоционалното изчерпване в групите. Това диференциране е много очевидно и видимо, но най-високите нива на изчерпване са при формиращи групата на „аутизъм“, а разликите са с групата „кандидати“. Много изследвания (източници) установяват, че ефектите от емоционалното изтощение, дължащо се на интензивното емоционално натоварване, се отразяват върху качеството на живот. Направени са редица предложения за превенция на тези ефекти.

Диференциране по отношение на личен успех на участващите групи

Статистически значими разлики между групите се установяват и по отношение на променливата личен успех. Докато възприятията на личностните постижения на физическите възпитатели, съставляващи кандидатската и нормалната група, са много близки една до друга, възприятията на личните постижения на физическите възпитатели, съставляващи групата на аутизма, са по-ниски от другите групи. Аутизмът се простира през целия живот на индивида. Формиращите аутистичната група, в сравнение с

другите физически педагози, полагат повече усилия за резултатите, които са постигнали и са принудени да работят постоянно с едни и същи ученици.

Диференциране по отношение оценката на емоциите в групите участници

Резултатите от анализа на вариацията показват, че средните оценки на физическите възпитатели, съставляващи групата на аутизма и нормалната група, са много близки помежду си, докато оценките на физическите възпитатели, съставляващи кандидатската група, са по-високи. Този резултат не е статистически значим, но по същество е очакван резултат. Работещите физически възпитатели имат възможност да придобият нов и богат опит по отношение оценката на своето емоционално състояние. Те използват този опит и може да се очаква да имат по-високи резултати. Кандидатите за учители по физическо възпитание са в последната година от своето обучение и полагат много изпити, и често се налага да се оценяват.

Оценяването на емоциите е изключително важно за индивида. То му дава възможност да разбира по-добре себе си и другите. В този смисъл, повишаването на нивото на емоционална оценка води до по-ефективно ориентиране, активно участие, споделяне, до създаването на уютна и приятна работна среда.

Диференциация по отношение на доходите в групите участници

По отношение на месечните доходи, статистически значими разлики се установяват при променливите: емоционално изтощение, личностно възприятие, оптимизъм и обща емоционална интелигентност. Според получените резултати, емоционалното изчерпване на физическите възпитате-

ли, с ниво на доходите от „5001 и повече“, е по-високо от това на физическите възпитатели с доходи между „1001-3000“ и „3001-5000“. С други думи, спортните педагози, които са в управленски етап, които отдавна са в професията си и работят усилено, за да печелят повече, са изложени на силни емоционални натоварвания и изразходват повече ресурси. Редица фактори могат да способстват за понижаване на емоционалното изтощение: увеличаване броят на работните места, изясняване на длъжностните характеристики и очакванията, въвеждане на политика на справедливо заплащане и отделяне на повече време за социалния живот на служителите.

Учителите с нива на доходите „0-1000“ и тези, които са с доходи „1001-3000“ изглежда се чувства по-успешни от учителите с доходи „5001 и повече“. Това е интересен резултат от проучването. Може да се очаква, че служителите с високи доходи ще се чувстват по-успешни в своята работа, но получените резултати не потвърждават това. Може да се приеме, че спортните педагози изразходват ресурси си по неконтролиран начин, докато не достигнат целта, към която се стремят. Не могат да отговорят на очакванията или не могат да постигнат своите очаквания поради настоящите си позиции и в крайна сметка се провалят. В това измерение, което представлява индивидуалното стъпало на професионалното изчерпване, е от решаващо значение да се създаде положителна и споделена работна среда, като се разпределят институционалните натоварвания по реалистичен и справедлив начин, като се облекчат служителите и се създаде прозрачна работна среда и готовност за споделяне.

От друга страна, резултатите показват, че увеличаването на нивата на доходите на физическите възпитатели ще доведе до повишаване на тяхната обща емоционална интелигентност. Това ще им даде възможност да живеят по-оптимистично, да имат повече положителни преживявания и

емоции. Спортните педагози с по-високи нива на емоционална интелигентност и оптимизъм ще окажат положително влияние и върху живота на аутистичните индивиди, тъй като са тясно свързани и имат висока значимост за тях.

Детерминиращи фактори на удовлетвореността от работата, според резултатите от моделираните структурни уравнения

Резултатите от анализа показват, че понижаването на професионалното изчерпване, на физическите възпитатели, увеличава удовлетвореността от работата. Може да се каже, че би било полезно да се създаде справедлива работна среда, споделена и приобщаваща по отношение на натоварването, политиката на заплащане и възлагането на задачи. Да се определят нуждите и очакванията от физически, психически и духовни аспекти, за да се предотврати професионалното изчерпване на физически преподаватели.

Приема се, че лицата с висока емоционална интелигентност по-добре разбират себе си и околните, очаква се да използват по-стратегически съществуващите ресурси и като цяло да са по-успешни. Но получените резултати показват, че високата емоционална интелигентност се съпровожда с високи нива на изчерпване.

Физическите възпитатели се сблъскват с редица емоционално наситени ситуации и полагат много усилия за справяне с изискванията и адекватен отговор на очакванията.

Независимо от получените резултати може да се приеме, че емоционалната интелигентност способства за адаптацията и справянето с всяка ситуация, а така също постигането на по-висока удовлетвореност от работата.

От друга страна се установи, че положителните емоции увеличават удовлетворението от работата. Независимо от получените резултати, по-

ложителното емоционално състояние, което можем да разглеждаме като резултат от оптимизма и позитивното мислене, може да предостави на хората всички ползи, които могат да спечелят от живота си.

По отношение нивата на удовлетвореност от работата сред трите групи, не се установява статистически значима разлика между „аутистичната“ и „нормалната“ група физически възпитатели. Установи се обаче, че физическите възпитатели, които съставляват „аутизма“ и „кандидатстващата“ група, са по-удовлетворени от физическите възпитатели, които съставляват групата „кандидати“. Основната причина за това са физическите, умствените и духовните нужди и очаквания.

В същото време, оценяваните групи физически възпитатели имат висока удовлетвореност от работата.

Директни, опосредствани и общи ефекти на променливите според резултатите от моделираните структурни уравнения

Резултатите от анализирания структурен модел показват, че отрицателното емоционално състояние косвено влияе върху удовлетворението от работата. Освен това, отрицателното емоционално състояние се отразява директно. Тъй като изтощението влияе пряко върху удовлетворението от работата, отрицателното емоционално състояние има общ ефект върху удовлетворението от работата.

В положителното емоционално състояние има статистически силна връзка между променливата на професионалното изчерпване и емоционалната интелигентност, косвено и директно към променливата за удовлетвореност от работата.

Физическите възпитатели, които съставляват групата за аутизъм, имат по-ниско емоционално състояние от кандидатстващата група. Подобни резултати са открити между нормалните и кандидатстващите групи.

Може да се каже, че групата кандидати е по-вероятно да бъде изложена на изчерпване и недоволство.

Физическите възпитатели с високо общо ниво на изчерпване също имат високи отрицателни емоции.

Установено е, че нивата на изчерпване на физическите възпитатели, съставляващи групата на аутизма, са по-високи от другите групи.

Нивата на изчерпване на физическите възпитатели с по-високо ниво на емоционална интелигентност са по-ниски. Наблюдава се обаче понижаване на положителните емоционални състояния на физически възпитатели, които имат висока емоционална интелигентност.

Изследването на нивата на емоционалната интелигентност между групите установи, че нивата на емоционална интелигентност на аутизма и нормалната група са по-високи от групата кандидат.

Изводи и препоръки

Резултатите от изследването на взаимовръзките на удовлетвореността от работата, професионалното изчерпване, емоционалните състояния и нивата на емоционалната интелигентност на физическите възпитатели, показваха, че нивата на емоционално изтощение и деперсонализация на работещи с аутистични индивиди са по-високи от тези, които работят с нормални индивиди и кандидатстващите физически възпитатели. Те се чувстват по-неуспешни и в същото време имат най-високо ниво на удовлетвореност от работата и високи нива на оптимизъм.

Резултати от SEM: увеличаването на нивото на общото изчерпване и емоционалната интелигентност намалява удовлетвореността от работата; положителното мислене увеличава удовлетворението от работата; физическите възпитатели, работещи с аутистични индивиди и физическите възпитатели, работещи с нормални хора, са по-удовлетворени от кандидатите за физически възпитатели; положителните оценявания на физическите възпитатели водят до повишаване на удовлетвореността от работата.

Фактът, че аутизмът е състояние, което съпътства целия живот, поражда необходимостта от непрекъснато удовлетворяване на социологическите, психологическите и педагогическите нужди. Способността на спортните педагози, които представляват значителна част от тази ситуация, създадена от възпитателя-семейството-аутистичен индивид, да продължи да работи безпроблемно с аутистичните индивиди, е от голямо значение както за повишаване на общественото съзнание, така и за намиране на семейства, готови психологически да приемат неговата активна роля в живота на аутистичните индивиди. От тази гледна точка може да се приеме, че физическите възпитатели отговарят на важна обществена нужда. В този кон-

текст работата може да се извършва квалифицирано и непрекъснато, само ако се определят нуждите и условията на физическите възпитатели и се предприемат подходящи действия. Ето защо, това изследване, което имаше за цел да определи чрез сравнителен анализ нуждите и условията на работа на спортните педагози, работещи с аутистични индивиди, е уникална изследователска работа от гледна точка на своя предмет и обхват.

„Физически възпитател-аутистичен индивид-семејство-общество“ – трябва да има връзка, която е повлияна един от друг и винаги трябва да се подкрепя един от друг. Получените резултати могат да бъдат обсъждани, могат и да бъдат внедрени в практиката, чрез програми за физическа подготовка. Но това може да се осъществи при условие, че бъдат тествани педагогическите, социологическите и психологическите компетенции на съществуващите програми. В това отношение би било полезно да се разгледат темите, които сме посочили, и да подложим съществуващите програми на сравнителни анализи.

Подобно проучване обаче, „правейки интеркултурни сравнения“, трябва да вземе под внимание: какви ситуации срещат физическите възпитатели, които ще работят в тази област; избора на точки, които трябва да бъдат взети под внимание при подбора на персонала, и възможните ефекти от образованието и тренировъчните процеси на аутистичните индивиди. Извършването на тези проучвания също ще бъде от полза за човечеството.